

**АВТОРСКА СПРАВКА НА НАУЧНИТЕ ПРИНОСИ НА ТРУДОВЕТЕ -
РЕАЛНИ ПУБЛИКАЦИИ НА Д-Р МАНОЛ БОНЕВ СОКОЛОВ, ГЛАВЕН
АСИСТЕНТ КЪМ КАТЕДРА ПО ХИРУРГИЯ, МУ - СОФИЯ**

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Обща характеристика на трудовете:

- I. Брой и разпределение на научните трудове.
- II. Авторство.
- III. Списък на научните списания и сборници, в които са публикувани научните трудове.

2. Проблематика на научните трудове:

- I. Основни области на научно-практическа насоченост.
- II. Характеристика на дисертационния труд.

3. Научни приноси на реалните публикации:

I. ПРИНОСИ С ОРИГИНАЛЕН ХАРАКТЕР.

1. Хирургичен подход при локално авансирал колоректален рак - радикално и палиативно лечение;
2. Карцином на ректума - функция и мини-инвазивно лечение;
3. Колоректален рак - преканцерози, генетика, прогноза и метастазиране;
4. Рак на млечна жлеза.
5. Рак на стомаха - lymph node ratio; преживяемост
4. Спешна хирургия.

II. ПРИНОСИ С ФУНДАМЕНТАЛЕН НАУЧЕН ХАРАКТЕР.

1. Колоректален карцином;
2. Рак на стомаха;
3. Хернии на предна коремна стена;
4. Остър хирургичен корем;
5. Генетични аберации при онкологично болни;
6. Лапароскопска хирургия;

7. Ретроперитонеални тумори.

III. ПРИНОСИ С НАУЧНО-ПРИЛОЖЕН ХАРАКТЕР.

1. Колоректален рак;
2. Невроендокринни тумори;
3. Синдром на *PEUTZ-JEGHERS*;
4. Туморни маркери; инфламаторни маркери при локално авансирал колоректален рак
5. Хирургично лечение на ректо-вагинални фистули;
6. Трансанална хирургия
7. Анална инконтиненция
8. Ретроректални тумори
9. Първични ретроперитонеални тумори
10. Хернии на предна коремна стена

IV. ПРИНОСИ С УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕН ХАРАКТЕР.

1. Колоректален рак;
2. Инсулином на панкреаса.
3. Генетични аспекти на колоректален карцином
4. Генетични аспекти на карцином на гърдата
5. Миниинвазивно лечение на малигнени адренални тумори
6. Остро гастро-интестинално кървене
7. Постоперативни компликации

V. ПРИНОСИ ОТ НАУЧНА АКТИВНОСТ.

1. Член на мултицентричен международен научен екип;
2. Съавтор в чуждестранен учебник, част от международен екип издаден от Springer Nature Group (Springer Verlag; Springer Link)
3. Колаборатор на ESCP за провеждане на три колопроктологични одита (2015-2017) в Клиника по хирургия, УМБАЛ Александровска;
4. Участник в проведено лекарствено клинично проучване.
5. **Учебно-преподавателска дейност.**
6. **Диагностично-лечебна дейност.**

1. Обща характеристика на трудовете:

Наукометрични показатели:

- Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР” - 1 “ХИРУРГИЧЕН ПОДХОД ПРИ ЛОКАЛНО АВАНСИРАЛ КОЛОРЕКТАЛЕН РАК – КОМБИНИРАНИ, РАЗШИРЕНИ И СЪЧЕТАНИ ОПЕРАТИВНИ ИНТЕРВЕНЦИИ”
- Участие в учебници, книги - 4 (съавторство в 1 чуждестранен учебник - самостоятелен автор на 1 глава; съавторство в 2 издадени български учебника - съавтор в общо 8 глави; съавторство в 1 български учебник под печат - самостоятелен автор на 1 глава, съавтор в 1 глава)
- Публикации в български периодични списания и научни сборници в пълен обем - 37 (33 извън тези за придобиване на ОНС "Доктор")
- Реални публикации в чуждестранни списания с *impact factor* в пълен обем - 6 (5 извън тези за придобиване на ОНС "Доктор")
- Реални публикации в пълен обем в чуждестранни списания без *impact factor* - 2
- Участие с резюмета от научни форуми в чужбина в сборници с *impact factor* - 15
- Участия с резюмета на международни и български научни форуми без *IF* - 54
- Реални публикации във връзка с придобиване на научната степен "доктор" - 7.

Освен дисертационният труд са представени общо 125 научни трудове (Таблица 1).

Таблица 1. Разпределени на научните трудове според авторството

Авторство	Учебници (глави)	Български периодични списания и научни сборници	Чужди периодични списания – пълен текст с Impact Factor	Чужди периодични списания – пълен текст без Impact Factor	Резюмета от световни конгреси в списания с Impact Factor	Научни участия в България или чужбина без IF	Публикации в научни списания преди „доктор“	ОБЩО
Първи автор	1	3	1	2	7	8	4	26 (20.8%)
Втори автор	8	10	-	-	3	17	1	39 (31.2%)
Трети и пореден автор	-	20	4	-	5	29	2	60 (48%)
ОБЩО	9	33	5	2	15	54	7	125

От реферативните списания са включени 46 (1 глава на чужд. учебник, 33 бълг. списания и пълен текст и 5 преди ОНС "доктор") разпределението е както следва:

1 глава на чужд. учебник, 33 бълг. списания и пълен текст и 5 преди ОНС "доктор") разпределението

3.9 %).

3.9 %).

втор - 24 (52.2 %).

От публикуваните резюмета, на брой 69 разпределението е както следва:

- Първи автор - 15 (21.8 %).
- Втори автор - 20 (28.9 %).
- Трети и следващ автор - 34 (49.3 %).

В раздел "Научни участия в България или чужбина без IF" има още **над 10** публикации в рецензирани сборници в пълен текст, както и в останалите **глави от учебници - 8**, но или с липсващо резюме на английски, или с библиография с по-малко от 20 цитирани източника (според изискванията на качествени и количествени критерии по Приложения 3 и 4). Те не са разглеждани като "реални публикации", въпреки че de facto са точно такива.

На Таблица 2 е представен списък на научните списания и сборници, в които са публикувани научните трудове.

Таблица 2. Наименование и брой статии в българските и чуждестранни научни списания и издания.

	Списание/книга	Брой публикации
Специализирани чуждестранни научни издания	Wulfenia J (IF)	2
	Hepato-Gastroenterology (IF)	1
	Colorectal Dis (IF)	11
	Onco Targets and Therapy (IF)	2
	JSM Gastroenterol Hepatol	1
	EC Gastroenterology and Digestive System	1
	e-Book; Hard-copy book - „Hysterectomy - A Comprehensive	1

	Surgical Approach“ - 1st ed. 2018 Publishers: Springer © 2017 Springer International Publishing AG. Part of Springer Nature	
	Annals of Oncology(IF)	1
	J European Surgery, Acta Chirurgica Austriaca(IF)	3
	Surg Endosc(IF)	1
Български специализирани научни издания	сп. Хирургия	32
	Доклади от Национална конференция по хирургия „Критерии за решения в онкологичната хирургия“	1
	сп. Българска Хепато- гастроентерология	1
	сп. Анестезиология и интензивно лечение	1
	сп. Онкология, изд Медикарт	4
	Доклади от Национална конференция по хирургия с международно участие на тема: „Усложнения на конвенционалната, лапароскопската и роботизираната хирургия. Експертиза при хирургични случаи, достигащи до съдебната практика“, Плевен, 2017	1

	Учебник ХИРУРГИЧНИ БОЛЕСТИ- II-ро допълнено и преработено издание 2011	3
	Учебник СПЕШНА ХИРУРГИЯ, Първо издание , София 2011	5
	Книга с доклади от Национален конгрес по хирургия	10
	Scripta Scientifica Medica	13
	Книга с доклади от Национална конференция по хирургия	15
	Книга с доклади от International Congress of Medical Sciences – студентски международен конгрес Tribuna Medica	8
	Книга с доклади от National Congress of Anaesthesiology and Intensive Care with international participation	2

Цитираност.

Според представената справка от ЦМБ, МУ – София/НАЦИД, са издирени **40 български цитации**, а в бази данните на WEB OF SCIENCE, SCOPUS, WEB OF KNOWLEDGE и др. е изготвен списък с **23 цитирания** на статии на д-р Манол Соколов в **медународни издания** (10+4+9).

Налице е справка от ЦМБ, МУ - София за Импакт-фактора на списанията, публикували цитациите.

Импакт Фактор.

Според представената справка от ЦМБ, МУ - София общият импакт фактор на публикациите с участие на д-р Манол Соколов, дм е:

Общ Impact Factor (IF) от публикации – резюмета от конгреси, симпозиуми, конференции, отпечатани в чужди списания с Impact Factor (IF)	32.835
Общ Impact Factor (IF) от пълноразмерни, реални публикации в чужди списания	10.205
Общ Impact Factor (IF) от публикации в чужбина	43.040

Представена е справка от ЦМБ, МУ – София/НАЦИД за импакт фактор на цитациите, публикувани в бази данните на WEB OF SCIENCE, SCOPUS и др.

2. Проблематика на научните трудове:

Основните области на научна активност са свързани с *онкологичната хирургия*. Основен обект на научен интерес е *колоректалният рак*, и в частност *локално авансиралия колоректален рак*. Той е пионер в изследването на «*предиктивни фактори*» в хирургия на авансиралия колоректален карцином, както и проблемите на резектабилност/нерезектабилност на локално авансиралия туморен процес на дебелото и правото черво. Подробно е разгледано палиативното лечение, в частност криохирургията, при нерезектабилен локално авансирал първичен и рецидивен ректален рак. Широко засегнато в научните му трудове са заболявания на *ретроректални и ретроперитонеални тумори*, проблеми на *спешната хирургия*, *болка* и *обезболяване* в хирургията, *предрак* и *генетични проблеми* в онкологията, *лапароскопска хирургия* и крива на обучение в нея.

Дисертационния труд представлява авторска научна разработка с оригинален характер.

Разработката на проблема за комплексния хирургичен подход при "локално авансирания първичен рецидивен колоректален рак" е новаторски за България. Пионерно е въвеждането и популяризирането на термините „комбинирани“, „разширени“ и „съчетани“ оперативни интервенции. Основен принос е въвеждане и анализ на познанията по въпроса и обобщаване на методологията за оценка на такива болни. За пръв път се въвежда цялостен диагностичен алгоритъм при наличие на критерии за съмнение за локално авансирал колоректален рак. Новаторски елемент е въвеждане изследването на патохистологични инфламаторни маркери (локално-туморни и системни инфламаторни маркери), обособяващи специфични, използвани в световната клинична практика, скорови системи – Jass-Klintrup, Petersen Index, modified Glasgow Prognostic Score и тяхното прогностично значение в предоперативния (планиране вида и обема на интервенция) и следоперативния период – survival rate, както и Метастатичен лимфновъзлов индекс при локално авансирал колоректален рак с прогностичното му значение.

Подкрепя се твърдение на други български и чужди автори за ползата от балансирано-агресивния, адекватен хирургичен подход към локално авансиралите тумори.

3. Научни приноси на реалните публикации:

Приносите на научните трудове могат да се систематизират в следните части на медицинското познание:

1. Приноси с оригинален характер.

Приносите с оригинален характер попадат в следните области на науката:

1. *Хирургичен подход при локално авансирал колоректален рак - радикално и палиативно лечение* - публикации № № 4;7;10;11;12;13;14;28;38;44;46;48;60;62;64;66;67;69;71;75;80;83;87;93;94;108;109;112;114;125

В дисертационният труд и свързаните с него статии е описана точно методологията/алгоритъм за предопределяне на болен като такъв с локално

авансирал тумор, както и критериите, по които би могло да се определи статуса на болния като такъв с „резектабилен“ или „нерезектабилен“ тумор (4, 48, 108). Проучени са специфични патохистологични инфламаторни маркери от биопсичното (засегнат е въпроса за нуждата от макробиопсии) изследване на тумора при елективни болки като етап от вземане на решение за обема на оперативна интервенция, а именно комбинирана резекция. Разгледани са случаи (11) на специфично казуистично метастазиране при такъв тип рак. Доказано е, че независимо от възможността да се постигне сфинктеросъхраняване при ниски ректални тумори, качеството на живота на тези пациенти често е съизмеримо с това на тези, претърпели абдомино- перинеална екстирпация.

2. **Карцином на ректума** - № № 20;22;39;48;58;62;68;69;73;75;117

Ракът на ректума е една от основните научни теми. Широкомащабно е разгледан въпроса за рецидивния ректален карцином и проблемите, свързани с хирургичното му третиране(66) – видовете рецидиви; пелвични екзентерации, сакрални резекции, усложнения при комбинираните резекции (62;68;69). Значими публикации са свързани с методите за подобряване на следоперативната функция и по-специално обособяване на резервоар, след ректална резекция(58). В практически аспект екипът му въвежда модифициран трансверзален дебелочревен резервоар (68;73), удобна за приложение техника при различен тип ректални резекции и оправдана поради ниския риск и добрите крайни резултати. Използвана е за сравнение оригинална анкета за функционалния резултат след сфинктеро-запазваща ректална резекция (68).

В труд № 62 е засегнат аспекта на криодеструкцията при нерезектабилен първичен и рецидивен рак с осигурената добра продължителност и с добро качество на живот.

Разгледани са още въпросите на мини-инвазивното лечение на рака на правото черво като минимизирането на травмата е доказан в литературата фактор за подобряване на функционалните резултати в хирургията на малкия таз. Собствени наблюдения и обзор на литературата показват оригинален мултимодален подход за поведение при най-ниските ректални неоплазми.

Оригинален характер показват публикации 8, 113 и 119, където е разгледана подробно възможността и техниката на ултрамодерен и иновативен миниинвазивен подход при ниски и средни ректални карциноми – трансанална тотална мезоректална ексцизия, с участие на Д-р Соколов в такива оперативни интервенции по време на специализациите му във водещи европейски колопроктологични центрове със спечелен грант, осигурен от Европейската асоциация по колопроктология.

Разгледан е инициалния опит от приложение на “watch and wait”- стратегията при начален нисък ректален карцином – 117.

3. **Колоректален рак** - преканцерози, генетика, прогноза и метастазиране - № № 16;20;39;47;63;90

Систематизирани са и обобщени подробно най-важните етапи в туморогенезата при колоректалния карцином (63). Дадени са хромозомните нарушения, молекулярно-генетичните нарушения, тумор-супресорите/ антионкогените, както и проблеми на епигенетично ниво (16,90).

Доказана е липса на асоциация на мутациите в гена MDR1 (ABCB1) 2677G>T и 3435C>T, както и повишеното ниво на FoxP3 деметилиране с колоректален карцином в българска популация (39;47). Разгледан е въпроса за усложнен колоректален рак – 104.

Принос в българската литература е комбинираното поведение при *PEUTZ-JEGHERS* синдрома – 39;63. Оригинален принос представлява и въпроса за нестандартните и рядко срещани форми на метастазиране, които са подробно разгледани в публикациите 11;75.

Прогностичната роля на използваните туморни маркери спрямо стадия се анализира в 20, докато новости, свързани с прогнозата и лечението на колоректалната патология са обект на разискване в 16,47,63.

4. **Преанцерози и рак на млечната жлеза** - № № 13;85;98;115

Труд №115 представлява алгоритъм за методологията на получаване и съхранение на туморни тъкани при различни карциноми, в частност карцинома на млечната жлеза. Той е етап от участието на д-р Соколов като елемент от Клиниката

по хирургия "Александър Станишев" в научен проект за обособяване на туморна банка, за анализ на генетични аберации в пациенти със съответната онкологична патология. Различни генетични модели, използвани в комплексното лечение на рака на гърдата са разгледани в трудове 13;85;98.

8.Рак на стомаха - № № 1;2;3;5;14;24;26;72

Разгледани са проблеми, свързани с лимфното метастазиране, практически приложение на японската класификация(26) за лимфновъзлово стадиране, въведен е термина "lymph node ratio" – метастатичен индекс (1) на засегнати спрямо общия брой изолирани лимфни възли при радикални интервенции, както и усложненията при тези операции.

б. Спешна хирургия - № № 15;19;28;36;40;43;52;53;54;55;56;74;78;94

Разгледаните проблеми на спешната хирургия включват чревната инвагинация при възрастни (74) и резултатите са изградени на персонален опит и преглед на проблема в литературата. Основните изводи при наличието на тази типична детска патология е свързана снетипичния клиничен ход, изискващ специфична диагноза и последващо лечение. Проблемът за менажиране на острия перитонит и постоперативните перитонити и усложнената интраабдоминална инфекция е детайлно засегнат в публикации 15,28,78. Разгледани са индикациите за дисконтинуитетна операция при обструктивен левостранен дебелочревен илеус – 94. Важен е приносът за поведението при апендицит в условията на спешност с конвенционален или миниинвазивен подход (46р). Представени са проблемите в третирането на остро кървене от ГИТ – 107.

II. Приноси с фундаментален научен характер

Приносите с фундаментален научен характер могат да се обособят в следните области на хирургичната наука:

1. Колоректален карцином - № № 4;6;7;8;9;10;11;12;13;14;28;48;64;121

В публикаците, свързаните с дисертационният труд са описани свързаните с различна по вид блокови резекции, както и разширени и съчетани резекции при локално авансирани и мултифокални колоректални карциноми – 8,9,48. Оригинална разработка са предложените критерии за нерезектабилност при авансирани случаи – 12;64

Кривата на обучение при лапароскопска колоректална хирургия е основен проблем, засегнат в труд 121. Мултицентричен проспективен анализ на връзката между типа приложена анастомоза и потенциалната инсуфициенция при дясна хемиколектомия е представен в труд VII – 3, труд 6 - резултат от колаборацията на екипа на Клиниката по хирургия "Александър Станишев" в клиничен одит под контрола на Европейската асоциация по колопроктология, а в раздел VII-4 и 5 – проспективно проучване от snapshot - одита на ESCP при индикации, техника и усложнения на затваряне на стоми и левостранни дебелочревни резекции, както и резекции на ректум.

2. Рак на стомаха № № 1;2;3;5;14;24;26;72

Разгледани са клиничко-патохистологични характеристики и прогностични фактори за преживяемост при рака на стомаха – (2). Акцентирана е ползата от разширената D2-лимфна дисекция по японски модел (26), както и усложненията при реадикално и палиативно хирургично лечение на стомашен рак (24,72).

3. Хернии на предна коремна стена № № 49

Главата в учебник за студенти и специализанти (49), както и разработената актуализирана и допълнена глава за хернии в Учебник по хирургия, под редакцията на проф. Георги Тодоров (към настоящия момент – под печат) развиват изцяло и в

подробности етиологията, патогенезата, класификацията на херниите, клиниката и техните усложнения. В детайли са описани различните видове оперативни техники при различните видове хернии със съответните индикации. Разгледан е въпросът за loss of domain и реконструкция на предна коремна стена с компонентна сепарация.

4. Остър хирургичен корем № №15;19;28;43;54;55;56;74;78;82

Разглежда се въпросът за острия перитонит и модалностите на хирургичната тактика – 15,78. Редките и трудно клинично доловими случаи на исхемичен колит като причина за спешна интервенция са представени в труд 19. Обтурационният илеус с нюансите на консервативно и спешно оперативно поведение са разгледани в труд 28. Руптури на дебелото черво, мезентериална тромбоза и емболия и абдоминален компартмънт синдром – като следствие от или причина за нозологични елементи от домена на острия хирургичен корем са представени в глави на учебник по спешна хирургия (54,55,56). В детайли са проучени и представени причините за спешна релапаротомия, както и тактиката на лапароскома при т.нар. intestinal failure – 82.

5. Генетични аберации при онкологично болни - № № 9;16;20;39;63;115:

Изследването на асоциация на мутациите в гена *MDR1 (ABCB1) 2677G > Tu 3435C > Tu* гена *CYP3A5* се осъществява от широк междуболничен екип, с оригинален по своята характеристика принос (16,63). Обследването нивата на *FoxP3* деметилиране в българска популация със спорадичен колоректален и холангиоцелуларен карцином също е предмет на тази колаборация (63). Разширяването на погледа и интердисциплинарният подход довежда до включване в авторския колектив на проучване на цялостния геном с ДНК микрочипове при инвазивен рак на гърдата, разкрил най-значимите промени, засягащи хромозоми - труд 115.

6. Лапароскопска хирургия - № № 116;119;120;121:

Научно-практическото развитие на д-р Манол Соколов включва анализ и преминаване през кривата на обучение на лапароскопската колоректална хирургия. Детайлно описание на хирургичния аспект на ректалните резекции е наличен в трудовете 119,121,124. Обобщаване и анализиране на първоначалните данни за период от три години в Клиниката по хирургия "Александър Станишев" обхваща 317 пациента с колоректален рак (121). Представяне на техниката и трудностите, свързани с иновативни методи като ТаТМЕ разкриват бъдещи перспективи за рутинно прилагане на метода – 119. Разгледани са и 67 случая с остър апендицит, оперирани в клиниката за четири годишен период, с 12% лапароскопски намеси (120).

7. Ретроперитонеални и ретроректални тумори:

В труд № 42 са разгледани подробно първичните ретроперитонеални извънорганни тумори (ПРИТ). Засегнати са етиологията, честотата, патогенезата, клинична картина и детайлно е решен въпросът с хирургичното им лечение. В труд 65 и 101 е разгледан въпросът за редки пелвикални ретроректални неоплазми – произход, класификация, патохистологични характеристики, лечение и прогноза.

Приноси с научно-приложен и потвърдителен характер.

Тук попадат следните трудове: №№

4;6;7;8;9;10;11;12;13;14;16;28;48;64;90;121

1. Колоректален рак: Свързани с хирургично поведение при колоректален рак са трудовете с №№ 4;6;7;8;9;10;11;12;13;14;28;48;64;121. Определена е честотата и поведението при синхронни и метакронни дебелочревни неоплазми, опит и поведение при нетипично или *skip*-метастазиране и детайлен алгоритъм на поведение при лапароскопска операция за рак на правото черво. В труд 117 е засегнат въпросът за тактиката на отложено хирургично лечение след неoadювантен подход. Анализът на собствен клиничен материал и прегледа на литературата представя възможностите на този съвременен модел. Очертани са детайлите и броя на лапароскопските операции (121) необходими за

преминаване през кривата на обучение за достигане на рутина в лапароскопската колоректална хирургия.

2. Невроендокринни тумори:

Трудове № 92,96 разглеждат една от редките локализации на невроендокринен тумор – инсулином на панкреаса с акцент върху диагностиката, специфични апаратни методи, както и хирургични модалности и комплексно лечение. В труд 97 е представено клиниката, диагностиката и лечението на ГИСТ. Представен е и проблемът за малигнения карциноид на апендикса 120. Разгледани са детайлно проблемите на епидемиологията, диагностиката и терапевтичният подход: оперативен и онкотерапевтичен алгоритъм.

3. Синдром на PEUTZ-JEGHERS:

На базата на лекуван в клиниката случай са анализирани познанията за това рядко, генетично обусловено заболяване (63). Представени са познанията по отношение на хромозомно тестване, лабораторни, ендоскопски и други изследвания, намаляващи необходимостта от ненужни лапаротомии и постоперативни усложнения. Дадени са съвременните диагностични критерии и препоръките на СЗО за поведение при пациенти с тази болест.

4. Туморни маркери:

Осъществено е ретроспективно проучване с цел да се обобщи ролята на туморните маркери - карцино-ембрионалния антиген (CEA) и карбохидратния антиген (CA 19.9), като помощно средство за стадирането на пациенти с колоректален карцином (23). На рандомизиран принцип са анализирани 53 случая оперирани във втора хирургична клиника на УМБАЛ „Апексвилровска“ за дълъг период (2008-2014). Основните изводи потвърждават неприложимостта на туморните маркери за скрининг, ранна диагностика и отиференциране на клиничния стадий. Завишените им стойности кореспондират с напреднало онкологично заболяване.

5. Сексуална функция:

В специфичен аспект, от гледна точка качеството на живота след резекционна хирургия е оценявана сексуалната функция по повод ректален карцином (28). Проучени са използвани данни от въпросници *QLQ C30* и *QLQ C38 (EORTC)* от 71 оперирани пациента, 38 подложени на сфинктеро-съхраняваща операция и 33 на абдоминоперинеална резекция с противоестествен анус. Доказано е с психометрични величини, че самоусещането за здраве е най-високо след лечение на високите ректални карциноми. Сигнификатни проблеми с еякулацията и сексуалната дисфункция са по-често срещани при мъже след ниска радикална резекция – труд 68.

6. Трансанална хирургия:

Труд №58 се фокусира върху възможностите относно употребата на трансанална хирургия, като селективна куративна мярка при пациенти с пренеоплазии и ректален карцином. Обобщени са комбинациите на нео-адювантен, оперативен и адювантен подходи, с оглед постигане на максимален клиничен резултат от лечението. Сложността на проблема за ректо-вагинални фистули и различните хирургични техники са разгледани в труд 88.

IV. Приноси с учебно-методичен характер:

- 1. Колоректален рак;**
В глави на учебници за студенти и специализанти – трудове 50,51,53, както и самостоятелно авторство в чуждестранен учебник – труд 48 са посветени на обучителния елемент в представянето на проблемите на колоректалния рак в детайли и множество аспекти на хирургичното третиране.
- 2. Инсулином на панкреаса.- № 89**
- 3. Генетични аспекти на колоректален карцином - №90**
- 4. Генетични аспекти на карцином на гърдата -№98**
- 5. Миниинвазивно лечение на малигнени адrenalни тумори - №99**
- 6. Ретроперитонеални тумори - №100**
- 7. Остро гастро-интестинално кървене - №107**
- 8. Постоперативни компликации - №110**

9. Сертификат за участие в рецензиращия комитет - секция Хирургия на 10th International Congress of Medical Sciences (ICMS) за студенти и млади лекари, София, 2011

10. Сертификат за участие в рецензиращия комитет - секция Хирургия на 13th International Congress of Medical Sciences (ICMS) за студенти и млади лекари, София, 2014

11. Сертификат за участие в рецензиращия комитет - секция Хирургия на 14th International Congress of Medical Sciences (ICMS) за студенти и млади лекари, София, 2015

Трудовете по точки 2-7 са разработени през годините, по време на обучението на студенти-медици в модули СДО – кръжок по хирургия (ежегодно с нова група студенти). Трудовете са представяни на ежегодния международен студентски конгрес International Congress of Medical Sciences, Sofia, Bulgaria и са били отличавани с престижни награди. Ръководител на ежегодните модули/кръжоци е д-р Манол Соколов

Д-р Соколов е Отговорник на секция СДО (следдипломно обучение) за специализиращи хирургия и лекари със специалност към Катедра по хирургия, МФ, МУ – София

Д-р Манол Соколов през 2017г. е удостоен с Диплом за успешно положен изпит за специалност КОЛОПРОКТОЛОГИЯ Европейски Борд за хирургична квалификация – Honorary Diploma – Examination Board of the Coloproctology Division, European Board of Surgery Qualification, UEMS, Coloproctology Examination – Berlin, 2017

V. Приноси от научна активност

Съгласно раздел 11 на Приложение 3 - Качествени критерии за развитие на академичния състав на МУ - София.

-Д-р Соколов е секретар на списание Хирургия, официален орган на Българско Хирургическо Дружество (БХД)

-Д-р Соколов е член на редакционна колегия на *Global Journal of Medical and Clinical Case Reports* и *EC Gastroenterology and Digestive System journal* – (в точка 13 от Заявление за участие в конкурса на Д-р Соколов – „сертификати от рецензент на чуждестранни списания и член на редакционен борд“)

- Д-р Соколов е Рецензент (peer reviewer) на научни публикации в международни хирургични издания – 56 рецензии до 10.2017 (две, от които, са списания с Impact Factor):

- 1. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от Hindawi Publishing Corporation, Journal - Case Reports in Oncological Medicine, 2014,**
- 2. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от journal OncoTargets and Therapy, 2014-2016, Publisher Dove Medical Press Ltd**
- 3. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от journal Therapeutics and Clinical Risk Management during 2014.**
- 4. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от Journal of Basic and Clinical Reproductive Sciences (J Basic Clin Reprod Sci) to conduct a review of an article submitted for publication:**
- 5. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от Journal Drug Design, Development and Therapy, 2015, Publisher Dove Medical Press Ltd**
- 6. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от Journal Cancer Management and Research during 2015., Publisher Dove Medical Press Ltd**
- 7. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от Journal Gastrointestinal Cancer: Targets and Therapy during 2015., Publisher Dove Medical Press Ltd**
- 8. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от Journal Obstetrics and Gynaecology Cases – Reviews, ClinMed International Library**
- 9. Рецензент (Peer-Reviewer), поканен от Journal Colorectal Disease, Oxford, UK, 2016**

10. Член на мултицентричен международен научен екип;

11. Съавтор в чуждестранен учебник, част от международен екип издаден от Springer Nature Group (Springer Verlag; Springer Link)

12. Колаборатор на ESCP за провеждане на три колопроктологични одита (2015-2017) в Клиника по хирургия, УМБАЛ Александровска;

13. Участник в проведено лекарствено клинично проучване - PS/ (RX-3341-303) в Клиника по хирургия, УМБАЛ Александровска през 2015г.

14. Координатор на ESCP по осъществяване на продължително обучение, стаж по колопроктологична хирургия на чужди колопроктолози в Р. България.

Учебно-преподавателска дейност.

A/. Обучение на студенти.

Като университетски преподавател в Катедрата по Хирургия, МУ - София след 2011 година участва в обучението на студенти, стажант-лекари, лекари-специализанти и в тематични курсове, както следва (Удостоверение с Изх. / .2017 на Ръководител Катедра по хирургия):

1. Обучение на студенти-медици V курс:
 - а. Упражнения - 1198 уч. часа;
 - б. Лекции - 12 уч. часа;
11. Обучение на английски на студенти-медици V курс:
 - а. Упражнения - 293 уч. часа;
 - б. Лекции - 20 уч. часа;
111. Студенти дентална медицина
III курс:

а. Българско обучение - 264

уч.часа:

б. Английско обучение - 38 уч.часа:

IV. Стажант лекари VI курс - 348 УЧ.часа;

V. Участия в изпити - 90 УЧ.часа.

Б/. Обучение на лекари-специализанти.

В периода 2012 - 2017 участва дейно в обучението на специализира щите във Втора Хирургична Клиника млади хирурзи. Настоящото е удостоверено със служебна бележка за участие в обучението на четирима специализанти.

В/. Следдипломно обучение:

- Данни за 160 уч.часа СДО към на Клиника по Хирургия.

- Участие с лекция в СДО на тема *"поведение на хирурга за поведение при абдоминален сепсис"* към Катедра по анестезиология (01.2016).

Г/. Учебно-методични помагала.

I. Чуждестранен Учебник-съавторство **Hysterectomy - A Comprehensive Surgical Approach**

1st ed. 2018, XXXVII, 1639 p. 2299 illus., 2117 illus. in color. In 2 volumes, not available separately.

Publishers: Springer © 2017 Springer International Publishing AG. Part of Springer Nature

Editors: Alkatout, Ibrahim, Mettler, Liselotte (Eds.) 2018

ISBN 978-3-319-22497-8

ISBN 978-3-319-22496-1, Alkatout, Hysterectomy

1. Глава (Chapter 105) "Radical Abdominal Hysterectomy (RAH) with Anterior and Posterior Exenteration: Surgical Perspectives", Sokolov, Manol B.

II.Учебник ХИРУРГИЧНИ БОЛЕСТИ- II-ро допълнено и преработено издание

Учебник за студенти по медицина

Под редакцията на Проф. Д-р Николай Яръмов дмн

Рецензенти:

Проф.д-р Иван Вячки,Проф. д-р Петър Червеняков

София 2011

Учебник за ВУЗ одобрен от МОН с протокол N2 86/01.02.2006 г.

ISBN: 978-954-9301-69-4

Официален списък от автори : © Ангел Петров Учиков, Венцеслав Асенов Бусарски, Венцел Ботьов

Младеновски, Генчо Кръстев Начев,

Георги Тодоров Тодоров, Данаил Борисов Петров, Евгени Йосифов Аструков, Емил Йосифов Аструков, Илия

Атанасов Баташки, Кирил Василев Романски, Костадин Георгиев Ангелов, Красимир Димитров Иванов, **Манол**

Бонев Соколов, Марин Белев Маринов, Николай Горанов Горанов, Николай Кирилов Яръмов, Николай

Стоянов Кътев, Огнян Георгиев Бранков, Пенка Петкова Тепавичарова, Радомир Любомиров Угринов, Радослав

Ненков

Гайдарски, Радослав Стоянов Петков, Росен Евгениев Маджов, Ташко Стефанов Делийски, Тодор Тодоров

Захариев, Христо Цеков Цеков

2.Глава 9 – „Хернии” – Н. Яръмов, М. Соколов

3.Глава 20 – „Заболявания на дебелото черво” – „Доброкачествени тумори на дебелото черво“ - Н. Яръмов, М. Соколов

4.Глава 20 – „Заболявания на дебелото черво” – „Вилозни тумори на дебелото и правото черво“ - Н. Яръмов, М. Соколов

III.Учебник СПЕШНА ХИРУРГИЯ

Под редакцията на Проф. Д-р Николай Яръмов дмн

Първо издание , София 2011

Учебник от ВУЗ одобрен от МОН с протокол NQ86/01.02.2006г.

ISBN: 978-954-9301-74-8

Официален списък от автори: © Проф. Д-р Яръмов, Николай Кирилов, д.м.н., Проф. Д-р Миланов, Милан Стоянов, д.м.н., Проф. Д-р Габровски, Стефан Николов, д.м.н., Проф. Д-р Бусарски, Венцеслав Асенов, д.м.н., Проф. Д-р Маринов, Марин Белев, д.м.н., Проф. Д-р Хаджийски, Огнян Георгиев, д.м.н., Проф. Д-р Киров, Гено Киров, д.м.н., Проф. Д-р Захариев, Тодор Тодоров, д.м.н., Проф. Д-р Начев, Генчо Кръстев, д.м.н., Проф. Д-р Петров, Данаил Борисов, д.м.н., Проф. Д-р Червеняков, Александър Петров, д.м.н., Проф. Д-р Маджов, Росен Евгениев, д.м.н., Проф. Д-р Иванов, Красимир Димитров, д.м.н., Проф. Д-р Гайдарски, Радослав Ненков, д.м.н., Проф. Д-р Захариев, Тодор Тодоров, д.м.н., Проф. Д-р Панчев, Петър Колев, д.м.н., Проф. Д-р Бранков, Огнян Георгиев, д.м.н., Проф. Д-р Куманов, Христо Николаев, д.м.н., Проф. Раданов, Стойчо Димитров, д.м.н., Доц. Д-р Баташки, Илия Атанасов, д.м., Доц. Д-р Георгиев, Силви Любчов, д.м., Доц. Д-р Миланов, Стоян Георгиев, д.м., Доц. Д-р Хинев, Стефан Иванов, д.м., Доц. Д-р Габровски, Николай Стафанов, д.м., Доц. Д-р Поромански, Иван Георгиев, д.м., Доц. Д-р Петков, Радослав Стоянов, д.м.н., Доц. Д-р Учиков, Ангел Петров, д.м.н., Доц. Д-р Пенков, Николай Методиев, д.м., Доц. Д-р Василев, Красимир Стефанов, д.м., Доц. Д-р Величков, Надко Георгиев, д.м., Доц. Д-р Дамянов, Николай Дамянов, д.м.н., Доц. Д-р Владов, Никола Николов, д.м.н., Доц. Д-р Игнатов, Валентин Любомиров, д.м., Доц. Д-р Тодоров, Георги Тодоров, д.м., Доц. Д-р Йотов, Андрей Маринович, д.м., Полк. Доц. Д-р Петров, Николай Кирилов, д.м., Полк. Доц. Д-р Белоконски, Евгени Илиев, д.м., **Д-р Манол Бонев Соколов, ст. ас.**, Д-р Георги Йосифов Павлов, н.с. 1 степен, Д-р Венцислав Методиев Мутафчийски, гл. ас.,

5.Глава 7 – „Рани” – Н. Яръмов, М. Соколов

6.Глава 13 – „Остър хирургичен корем” – „ Дивертикули и остри дивертикулити. Дивертикул на Meskel. Дивертикули на дебело черво. Дивертикули на хранопровода. Дивертикули на дуоденума” - Н. Яръмов, М. Соколов

7.Глава 13 „ Заболявания и руптури на дебелото черво” - Н. Яръмов, М. Соколов

8.Глава 13 „ Заболявания с нарушено мезентериално кръвообращение” - Н. Яръмов, М. Соколов

9.Глава 14 – „Абдоминален компартмънт синдром” - Н. Яръмов, М. Соколов

IV. Учебник по хирургия за студенти по медицина и специализанти, под редакцията на Проф. Георги Тодоров – под печат

10. Глава „Заболявания на дебелото и правото черво, ануса и перианалното пространство“ – М. Соколов, С. Маслянков, С. Тошев, Г. Тодоров

11. Глава „Хернии“ – М. Соколов, Г. Тодоров

5. **Диагностично-лечебна дейност.**

А/. По-специфични диагностични **диагностични умения** – абдоминална ехография, ендоанална ехография.

Представени са в допълнение списък с 44 сертификата за различни форми на следдипломна обучение, проведено през периода 2006 - 2017.

Б/. Основен научно-практически интерес е лечение на пациенти с **колоректална патология и колопроктология.**

Представени са доказателства за осъществени 206 колоректални оперативни намеси (2012-2017), като 166 са радикални и 40 палиативни. От ректалните операции - 47 са сфинктеросъхраняващи и 19 са свързани с извеждане на стома.

Владее методите за ниски ректални резекции, с осъществяване на тотална мезоректална ексцизия, циркумфициална резекция, трансанални анастомози, трансанално лечение на начални тумори.

Активно използва неoadювантния лъчетерапевтичен подход, с описани случаи за изчаквателно поведение (Wait&Watch). Участва и сам извършва лапароскопски колоректални резекции.

В/. В рамките на голямата **коремна хирургия** за периода 2012-2017г. опитът с лечението на стомашен рак – 11 радикални и 13 палиативни случая, 32 чернодробни атипични и типични резекции, в панкреатичната хирургия – 21 интервенции при тумори и панкреатит.

Г/. Втори научен интерес е **хирургията при хернии** - 167 оперирани пациента за периода 2012-2017г. От тях 16 лапароскопски интервенции.

В лечение на заболявания на млечна жлеза - 30 секторални резекции и биопсии, 23 радикални оперативни намеси за карцином.

Д/. В голям обем оперативната дейност е представена от **лапароскопски операции** - 127.

Освен горепосочените колоректални резекции и TAPP/TEP херниопластики, е налице опит с 86 лапароскопски холецистектомии – 48 е оператор, 3 апендектомии, 8 диагностични лапароскопии, 7 фундопликации по Nissen.

Е/. В рамките на **спешната хирургия** са представени данни за 120 оперативни намеси при ОХК, свързани с: остър апендицит (28), чревна непроходимост (21), релапаротомии (38), перфорация на кух коремен орган (10), операции при мезентериална тромбоза, кръвотечения от ГИТ и други (23).

Ж/. **Проктологичната** насоченост е представена от 92 намеси за последните пет години, както следва: операция при анална фисура (23), при хемороидна болест (27), при перианални фистули (12)/ абсцеси (14), при пилонидална болест (13), рекро-вагинални фистули – (3).

З/. Опитът с разнообразни **онкологични намеси** включва операции при меланом и свързани лимфни дисекции (аксиларна, илио-ингвинална), немеланомни тумори на кожата, екстирпация на мекотъканни саркоми/ липоми - 38, резекция на щитовидната жлеза - 15, екстирпация, 15 ретроперитонеални оперативни намеси. Интердисциплинарния подход при дейноспа се осъществява в колаборация с лъче-, химио-терапевти, образни диагностичи, гинеколози, патолози и др.

И/. В представената справка на Клиниката по Хирургия за период от пет години (2012 - 2017) д-р Манол Соколов, дм е оператор в 567 (57%) от всички 994 операции. В 427 (43%) е първи асистент или втори асистент. 59,7 % оперативни намеси са с много голяма и голяма сложност и 30% операции със среден обем на сложност.

Октомври 2017

Гр София

Изготвил:

/д-р Манол Соколов, дм/

